



KINABILDER



5 oktober 2017
Engelsbergs bruk

Kinabilder

Efter portugisernas och spanjorernas upptäcktsresor intresserade sig allt fler europeiska stater för att etablera handelsrelationer med fjärran länder. Sverige lyckades exempelvis etablera en koloni i Delaware i Nordamerika under 1600-talet, men den stora fascinationen var trots allt Indien och Kina som med sina handelsvaror, allt sedan Marco Polos resekildringar hade fascinerat européerna.

Den 14 juni år 1626 utfärdade Gustav II Adolf privilegiebrev till en holländare med bas i Göteborg för att bedriva handel med Asien, Afrika och Amerika. Några svenska skepp kom dock aldrig att nå fram till Kina p.g.a. av yttre omständigheter. Ett ostindiskt kompani bildades i Stockholm år 1672. Två fartyg, *Solen* och *Trumslagaren* avseglade till Lissabon för att köpa salt.

Under 1600-talet var fascinationen för kinesisk kultur, religion och språk stor bland Europas intellektuella. Det väcktes förslag om att till och med Konfucius skulle helgonförklaras.

Det kinesiska kulturinflytandet ökade markant i Europa under 1600- och 1700-talen och bidragande till detta var just det Ostindiska Kompaniet. Det svenska Ostindiska Kompaniet grundades år 1731. Genom dess verksamhet strömmade stora mängder kinesiskt konsthantverk till Sverige.

Skärva ingår i världsarvet Karlskrona som ett lantställe för skeppsbyggaren och varvsamiralen F H af Chapman, gestaltat tillsammans med generalamiralen, konstnären och filosofen C A Ehrensvärd, två av förgrundsgestalterna i Gustaf III:s uppbyggnad av flottans isfria hamnstad i söder. Chapmans lantställe Skärva, uppfört på ett år, 1785-86, är visionen i fysisk form för en ny svensk arkitektur, ”urhuset” baserat på vårt svenska ursprung i timmerstugor under torvtak kombinerat med vårt antika, klassiska ursprung från Grekland och Rom.

I 1700-talets anda och som en beställning via det livaktiga Ostindiska Kompaniet tillkom ett kinesiskt kabinett på Skärva, väggtäckt med 96 gouacher föreställande kinesiska båtar av alla de slag samt tre stora gouacher med scenerier från magasinerna och hamnen i Kanton. Detta är målningar som saknar motstycke som historieberättare, konstverk och bärare av kunskap om Sveriges internationella sjöfart och politik. Skärva var fram till för några år sedan ett unikt allkonstverk, men under det senaste decenniet har allting sålts av.

De kinesiska gouacherna har dock kunnat stanna i Sverige tack vare Nordstjernen som i två omgångar lyckades förvärva dem alla och därigenom hålla samman den unika samlingen. Nu har alla tavlorna konserverats och ställs temporärt ut vid Engelsbergs bruk i samband med seminariet, tillsammans med annat material och studier om Skärva.

Gouacherna speglar frågor inom olika discipliner: De är ett konstnärligt tidsdokument, som berättar om kosmopoliter under 1700-talet med nytänkande inom sjöfart, arkitektur och kultur. Här ser man Sveriges globala kontakter: den svenska handelsflottan i Kina och en mängd kinesiska farkoster; näringslivets frontfigurer och kulturell exotism. En handfull personer som utgjorde landets kulturelit i slutet av 1700-talet hade omfattande internationella kontakter och nära samröre med varandra. Vattenvägarna var kontaktytor; isfria hamnar, kanaler, vattenkraft och effektiva skeppsvarv var katalysatorer för näringsliv och politik.

Kinesisk konst och kultur har länge varit föremål för beundran i väst, och även i Sverige. Idag är också konstintresset i Kina stort och museer växer snabbt fram i Kina. Vilken roll spelade relationen till Kina för det europeiska nationsbyggandet under 1700-talet? Seminariet behandlar också drömmen om Kina i Sverige, svenska kinaresenärers kinabilder på 1700-talet och relationen Europa och Kina ur ett idéhistoriskt perspektiv under 1700-talet.

Vilken betydelse har Gouachernas för svenskt kulturarv och vilken betydelse har kinesisk konst i Kina idag och för kinesisk identitet.

PROGRAM

13:00 Kerstin Barup, moderator Hälsar välkommen

Historia

13:10 Svante Nordin *Europa och Kina ur idéhistoriskt perspektiv under 1700-talet*

13:40 Magnus Olausson *När Mittens rike kom till Sverige*

14:10 Diskussion

14:30 *Paus*

Kinabilder

15:00 Kenneth Nyberg *Svenska kinaresenärers kinabilder, 1700-talet*

15:30 Kerstin Barup *Skärva och gouacherna*

16:00 *Paus*

16:10 Kerstin Barup Forts.

16:40 Avslutande diskussion

17:00 Visning av gouacherna från Skärva

17:30 Visning av Engelsbergs bruk

18:30 *Drink*

19:00 *Middag*

TALARE

KERSTIN BARUP
Professor, Lunds universitet

SVANTE NORDIN
*Professor emeritus, Lunds
universitet*

KENNETH NYBERG
Docent, Göteborgs universitet

MAGNUS OLAUSSON
Docent, Nationalmuseum

ORGANISATION

VD
Kurt Almqvist

PROJEKTLEDARE
Kerstin Barup

PERSONAL
*Andreas Gür
Anna Linder
Fanny Livijn*

PROJEKTKOORDINATOR
Erik Ramsgård



AXEL OCH MARGARET AX:SON JOHNSONS STIFTELSE

Stureplan 3, 103 75 Stockholm, Sverige

Tel: 08 788 50 50 | Fax: 08 788 50 60 | www.axsonjohnsonfoundation.org